

Sykehuset i Vestfold

Betalaktamresistens hos *Haemophilus influenzae*

AFA-kurset 2017
Dagfinn Skaare

Arbeidsgruppen for antibiotikaspørsmål og metoder for resistensbestemmelse (AFA)

Sykehuset i Vestfold

Agenda

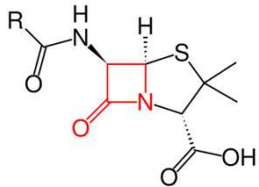
- Betalaktamantibiotika
- Mekanismer for betalaktamresistens
- Resistensbestemmelse
- Epidemiologi
- Demonstrasjon

Sykehuset i Vestfold

Betalaktamantibiotika

- Penicilliner, cefalosporiner og karbapenemer
- **Betalaktamring**
- Binder seg til penicillin-bindende proteiner (PBP) og hemmer syntese av peptidoglykan

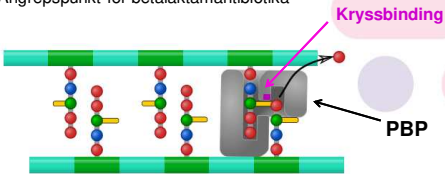

Illustrasjon: Wikipedia

Sykehuset i Vestfold

Peptidoglykan

- Livsviktig nettformet struktur i celleveggen
- Syntetiseres av penicillinbindende proteiner (PBP)
- PBP2 og PBP3: Transpeptidaser
 - Katalyserer kryssbinding av peptidkjeder
 - Angrepspunkt for betalaktamantibiotika

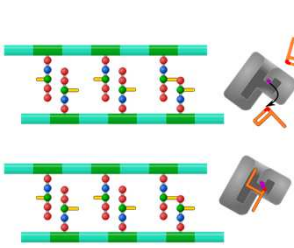

Illustrasjon: Wikipedia

Sykehuset i Vestfold

Betalaktamantibiotika

- Etterligner naturlig substrat for PBP
- Binder seg til PBP og hemmer transpeptidaseaktiviteten

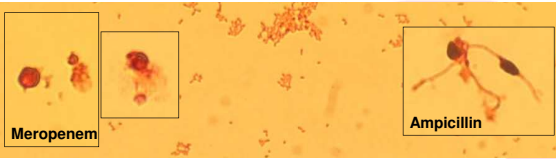

Illustrasjon: Wikipedia

Sykehuset i Vestfold

Effekt – *H. influenzae*

- Hemming av PBP gir forutsigbare morfologiske endringer
 - PBP2 (stavform): Sfæriske celler
 - PBP3 (celledeling): Filamenter med utposninger
- Bakteriolyse → celledød

Meropenem Ampicillin

Betalaktamresistens – H. influenzae

- Betalaktamaser (TEM, ROB)
 - Overførbare gener (mobile genetiske elementer)
 - Kun resistens mot penicilliner (penicillinaser)
 - Hemmes av betalaktamasehemmere
- Endret penicillinbindende protein 3 (rPBP3)
 - Spontane punktmutasjoner og rekombinasjon i *ftsI*
 - Variabel grad av resistens mot penicilliner, cefalosporiner og karbapenemer
 - Hemmes ikke av betalaktamasehemmere

Betalaktamase

Betalaktamasehemmere hemmer betalaktamaser (klavulansyre, tazobactam)

Inaktivt molekyl

Betalaktamringen åpnes her (hydrolyse)

Illustrasjon: Wikipedia

Endret PBP3 (rPBP3)

Mutasjoner i *ftsI*

- Endret form på bindingsstedet
- Redusert affinitet for betalaktamaser
- Svakere hemming av transpeptidasen
- Økt toleranse for betalaktamantibiotika

北里生命科学研究所
Kiiatsato Institute for Life Sciences

rPBP3: Trinnvis utvikling

Trinn 2-3: Høygradig

Trinn 1: Lavgradig

rPBP3: Trinnvis utvikling

Wild type

Low

High(-)

High(+)

III-like(-)

III-like(+)

AMP: Ampicillin
CTX: Cefotaxime
CRO: Ceftriaxone

Skaare et al. Eurosurveillance 2014

Resistensbestemmelse

NordicAST

- Brytningspunkttabell
 - Sone- og MIC-brytningspunkter
 - Algoritme betalaktamresistens
- Metodedokumenter
 - Haemophilus influenzae og betalaktamresistens
 - Påvisning av betalaktamase hos Staphylococcus spp., Enterococcus faecalis, Haemophilus influenzae, Moraxella catarrhalis, Neisseria gonorrhoeae og Neisseria meningitidis

www.nordicast.org

NordicAST Nordic Committee on Antimicrobial Susceptibility Testing

Organisation **Methods** Breakpoints Quality control Resistenspaneler FAQ Workshops

Links RSS

Methods

Explanatory methods documents

Visa 50 rader

Kod	Titel
Anaerøber	Anaerøbe bakterier og resistens
Påvisning af ESBL	Enterobacteriaceae: Detection of ESBL A / ESBLM / ESBLCARBA
Påvisning af ESBL (DK version)	Enterobakterier: Påvisning af plasmid-medieret AmpC, ESBL og carbapenemaser (DK version)
Enterokokker	Enterokokker og vancomycinresistens
PK/PD	Farmakokinetik og farmakodynamik
Haemophilus	Haemophilus influenzae and beta-lactam resistance / Haemophilus influenzae og betalaktamresistens
Enterokokker	Højgradig aminoglykosid-resistens hos enterokokker
Pseudomonas	Pseudomonas aeruginosa og carbapenemaser (ESBL-CARBA)
Betalaktamasepåvisning	Påvisning af betalaktamase hos Staphylococcus spp., Enterococcus faecalis, Haemophilus influenzae, Moraxella catarrhalis, Neisseria gonorrhoeae og Neisseria meningitidis

www.nordiccast.org

Betalaktamasepåvisning

NordicAST

Betalaktamase positive isolater rapporteres R for penicilliner uten betalaktamasehemmer (uansett sonestørrelse/MIC)

Mikrobe	Sonekant	Kløverblad	Acidimetri	Iodometri	Kromogent cefalosporin
<i>Staphylococcus aureus</i>	++	++	+	+	+(a)
Koagulase negative stafylokokker (b)	-	-	-	-	-
<i>Enterococcus faecalis</i> (c)	-	IE	++	++	++
<i>Haemophilus influenzae</i>	-	++	++	+	++
<i>Moraxella catarrhalis</i> (c)	-	IE	-	-	++
<i>Neisseria gonorrhoeae</i>	-	++	++	+	++
<i>Neisseria meningitidis</i>	-	IE	IE	IE	++

++ Anbefalt metode + Alternativ metode - Anbefales ikke IE Dokumentasjon mangler

www.nordiccast.org

Screening betalaktamresistens

NordicAST

Metodokument: Haemophilus
 Titel: Haemophilus influenzae and beta-lactam resistance / Haemophilus influenzae og betalaktamresistens

Ut fra screeningresultatene kan det avgjøres med høy grad av sannsynlighet/sannolikhet om isolatet mangler/saknar resistensmekanismer mot betalaktamer, eller om det har én eller begge resistensmekanismer [11-13]. Ved negativ screening for betalaktamresistens kan isolatet bevareres S for alle penicilliner, cefalosporiner og carbapenemer med kliniske brytningspunkter. Ved screeningresultater som indikerer PBP3-mediert resistens utføres SIR-kategorisering for de enkelte betalaktamer med lappediffusjon eller MIC-bestemmelse. Amoksisillin (i.v og p.o) bør tolkes fra ampicillin.

www.nordiccast.org

Rasjonale

- To resistensmekanismer
- Tre tester

Resistensmekanisme	Penicillin lapp	Betalaktamase	Cefalosporin lapp
Betalaktamase	R	+	S
Endret PBP3	R	-	R
Begge	R	+	R

Haemophilus influenzae
ALGORITME FOR PÅVISNING AV BETALAKTAMRESISTENS

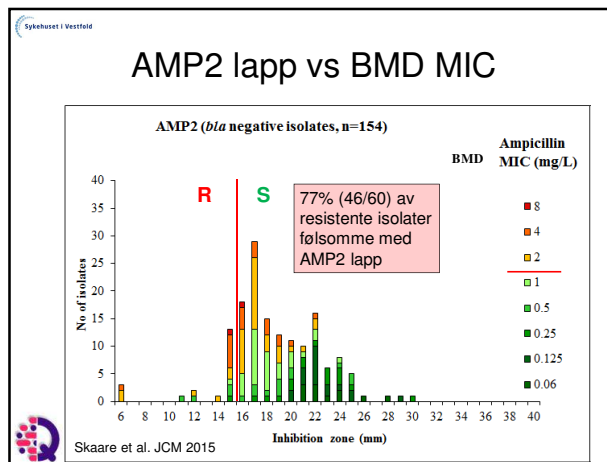
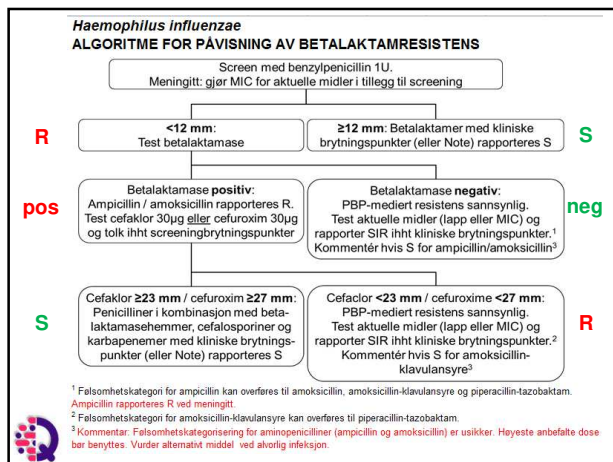
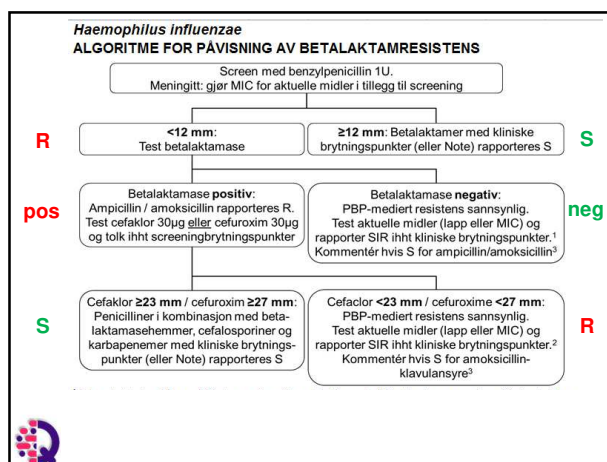
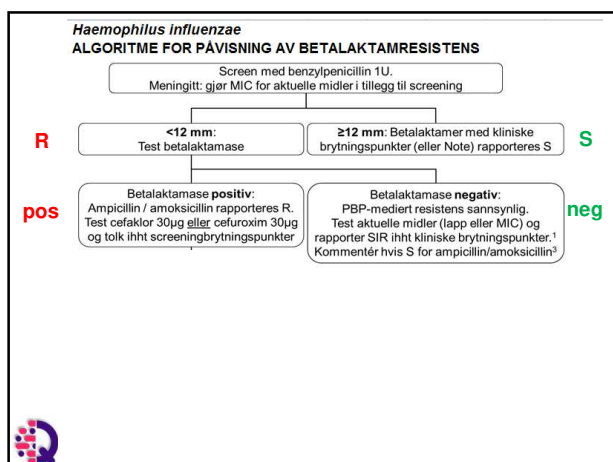
Screen med benzympenicillin 1U.
 Meningitt: gjør MIC for aktuelle midler i tillegg til screening

Haemophilus influenzae
ALGORITME FOR PÅVISNING AV BETALAKTAMRESISTENS

Screen med benzympenicillin 1U.
 Meningitt: gjør MIC for aktuelle midler i tillegg til screening

R <12 mm: Test betalaktamase

≥12 mm: Betalaktamer med kliniske brytningspunkter (eller Note) rapporteres **S**

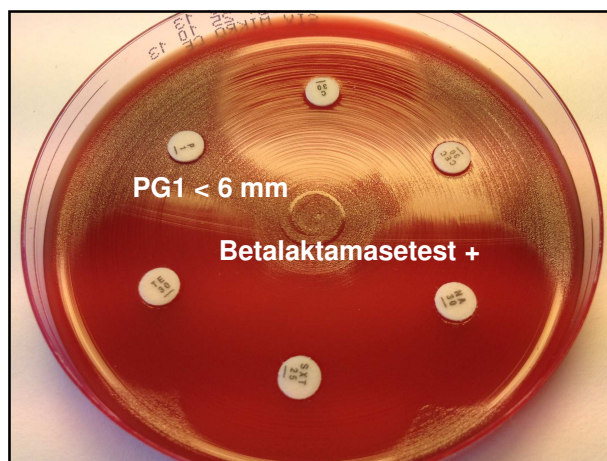
Ampicillin Etest vs BMD MIC

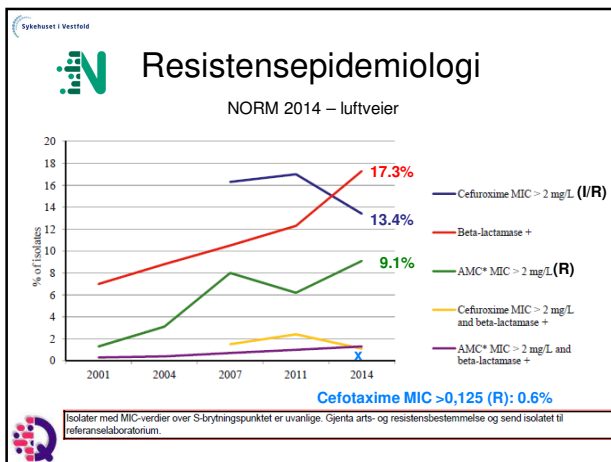
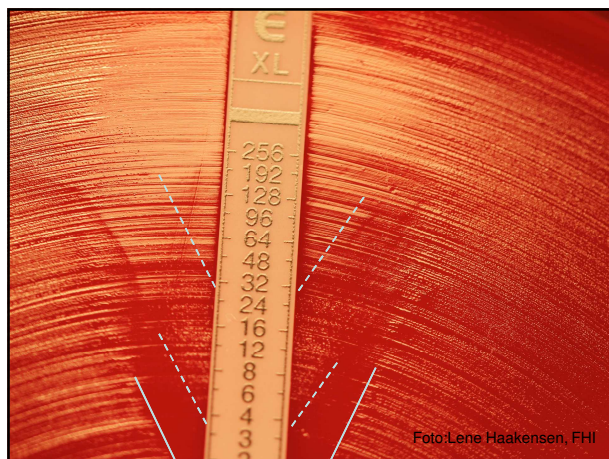
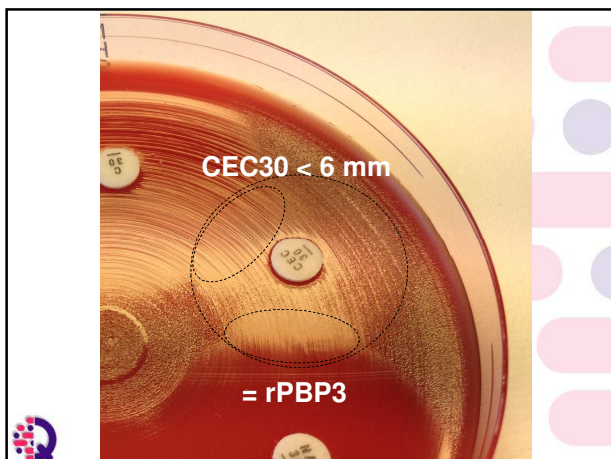
Table 35 Susceptibility categorization of *H. influenzae* (bla negative, n=154) by Etest (HTM) with BMD MIC (HTM) and EUCAST breakpoints [111] as gold standard. Data from [467]

Etest ^a	BMD MIC (mg/L)						n	%	EA ^b / FSR ^c
	0.06	0.125	0.25	0.5	1	2			
AMP									
+3	2						2	1.3%	
+2	7	6	3	1			17	11.0%	
+1	2	12	4	10	1	1	30	19.5%	
0			8	3	21	3	35	22.7%	69.5% ^b
-1			2	2	9	26	42	27.3%	
-2					1	5	17		
-3						2 ^d	1	2	
CA	11	18	17	15	31	4	96	62.3%	
ME			1	1			2	1.3%	
VME						33	18	2	88.3% ^e

88% (53/60) av resistente isolater følsomme med Etest

Skaare et al. JCM 2015

Resistens epidemiologi

NORM / NORM-VET 2016 HUMAN CLINICAL ISOLATES

Haemophilus influenzae in blood cultures and cerebrospinal fluids

TABLE 50. *Haemophilus influenzae* in blood cultures and cerebrospinal fluids in 2016 (n=81). Sampling, laboratory methods, and data handling are described in Appendix 5.

	Susceptible	Intermediately susceptible	Resistant
Penicillin G (mm)	72.8	-	27.2
Beta-lactamase	82.7	-	17.3
Ampicillin	81.5	-	18.5
Amoxicillin-clavulanic acid	100.0	-	0.0 ??
Cefuroxime	81.5	7.4	11.1
Cefotaxime	100.0	-	0.0
Ceftriaxone	100.0	-	0.0

Demonstrasjon

- Læringsmål**
 - Få kjennskap til NordicASTs testalgoritme for resistensbestemmelse av betalaktamantibiotika med lappediffusjon
- Materiale og metoder**
 - Skåler med resistensoppsett
 - Villypestamme
 - Tre stammer med ukjent(e) resistensmekanisme(r)
 - Algoritme og sonebrytningspunkter

Demonstrasjon

- Utled resistensmekanismer
 - Screeninglapper (PG1, CEC30)
 - Betalaktamasetest (resultat på skål)

H. influenzae Stamme	1. Screening				Resistensmekanismer	
	PG1 (S≥12 / R<12)		CEC30 (S≥23 / R<23)		Beta-laktamase (resultat på skålen)	Endret PBP
	Sone	S/R	Sone	S/R		
ATCC 49766						
ATCC 49247						
RAF-M 284						
SIV-A23						

Demonstrasjon

2. Utfør følsomhetskategorisering (S/R)

- Ampicillin
- Amoksisicillin-klavulansyre
- Cefotaksim

H. influenzae Stamme	2. Klinisk følsomhetskategorisering					
	Ampicillin AMP2 (S \geq 16 / R<16)		Amoksi-klavulan AMC3 (S \geq 15 / R<15)		Cefotaksim CTX5 (S \geq 27 / R<27)	
	Sone	S/R	Sone	S/R	Sone	S/R
ATCC 49766						
ATCC 49247						
RAF-M 284						
SiV-A23						

ATCC 49766

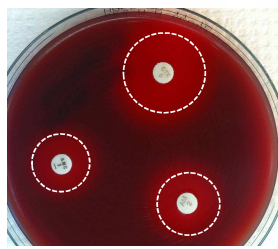
PG1 \geq 12 mm = S

Betalaktamase: **Negativ**

CEC30 \geq 23 mm = S

Negativ screening – ingen resistensmekanismer

Alle betalaktamer = S

AMP2: \geq 16 mm = S
AMC3: \geq 15 mm = S
CTX5: \geq 27 mm = S

ATCC 49247

PG1: <12 mm = R

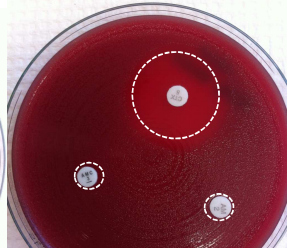
Betalaktamase: **Negativ**

CEC30: <23 mm = R

Mekanisme: Endret PBP

Cefuroxim: R
Ampicillin (meningitt): R

Øvrige: Lapp eller MIC

AMP2: <16 mm = R
AMC3: <15 mm = R
CTX5: \geq 27 mm = S

RAF-M 284

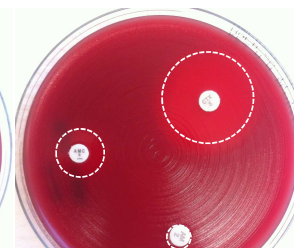
PG1: <12 mm = R

Betalaktamase: **Positiv**

CEC30: \geq 23 mm = S

Mekanisme: Bla

Bla-følsomme penicilliner: R
Øvrige betalaktamer: S

AMP2: <16 mm = R
AMC3: \geq 15 mm = S
CTX5: \geq 27 mm = S

SiV-A23

PG1: <12 mm = R

Betalaktamase: **Positiv**

CEC30: <23 mm = R

Endret PBP og Bla

Bla-følsomme penicilliner: R
Cefuroxim: R

Øvrige: Lapp/MIC

AMP2: <16 mm = R
AMC3: <15 mm = R
CTX5: <27 mm = R